

Ivan Anušić,

ministar obrane:

ZAPOSLONOM SE ROČNIKU POSLODAVAC NE MOŽE I NE SMIJE ZAHVALITI NA SURADNJI

Nije lako ovih dana bilo 'uloviti' se s ministrom obrane Ivanom Anušićem. Geopolitička situacija komplicira se iz dana u dan, što za njega znači da je ili na putu na kojem održava kontakte i sastanke sa saveznicima i s kolegama iz drugih zemalja EU-a ili pak obilazi Hrvatsku sa stranačkim kolegama zbog još jedne runde izbora. U Ministarstvo obrane (MORH) stigao je tik uoči našeg razgovora i dočeka nas u svom kabinetu koji je u neku ruku i izložbeni salon za višenamjensku hrvatsku strojnicu (VHS) koju proizvodi HS Produkt i koja će tek biti predstavljene široj javnosti, a prema svemu sudeći, njome će baratati i budući hrvatski ročnici.

• Kad počinje temeljno vojno osposobljavanje (TVO), je li sve spremno za prve ročnike?

– Oružane snage i mi u MORH-u pripremili smo sve za početak provedbe osposobljavanja. I, da, sve je spremno za početak obuke. Nedavno smo medijima odnosno javnosti pokazali kako izgleda vojarna u Kninu u kojoj će se provoditi TVO; pokazali smo učionice, spavaonice, blagovaonicu... Uskoro ćemo imati takav obilazak i vojarnu u Slunju, a zatim u Požegi. Na te tri lokacije provodit će se temeljna vojna obuka. Prve ročnike očekujemo najesen, u listopadu, nadam se.

• Tko je sve dobio posao opreme hrvatskog ročnika? Neki su natječaji već provedeni, neki se tek očekuju.

– Kao što je hrvatski vojnik opremljen proizvodima hrvatske obrambene industrije, od odore, čizama do lakog naoružanja, tako će se i ročnici opremiti u suradnji s

razgovarala **KSENIJA PUŠKARIĆ**

ksenija.puskaric@lidermedia.hr

domaćim tvrtkama iz obrambene industrije. Velik dio toga već je spreman i čeka u skladištima.

• Koliko će sve to stajati?

– Osposobljavanje bi, što se tiče MORH-a, trebalo stajati dvadesetak milijuna eura na godinu.

• Velike su rasprave na Redditu o odlasku na osposobljavanje. Bojite li se da će biti otpora?

– Sve je jasno predstavljeno. Kad osposobljavanje počne, nulta su kategorija 19-godišnjaci, oni se prvi pozivaju na obuku koja traje dva mjeseca i plaća se 1100 eura na mjesec. Za one koji ne budu spremni i koji se pozovu na priziv savjesti, imamo dvije opcije: prva je tromjesečna obuka koju će provoditi Civilna zaštita, a druga je za one koji ne budu spremni ni na to. Ta opcija uključuje četiri mjeseca služenja u općinama, gradovima, županijama koji će ih angažirati na raznim poslovima; među ostalim, na javnim radovima. Sve u vezi s civilnim služenjem vode MUP i Ravnateljstvo civilne zaštite.

• Zaposleni se pitaju mogu li im se poslodavci zahvaliti na suradnji ako se odazovu na osposobljavanje. Je li njihov strah opravdan?

– Zaposlenom ročniku prava iz radnog odnosa mirovat će dok je na TVO-u, što će biti u skladu sa Zakonom o radu. To smo propisali izmjenama Zakona o službi u Oružanim snagama. Izmjene toga zakona, kao i Zakona o obrani, bile su nužne kako bismo ponovno uveli obveznu vojnu obuku. Oba zakona uskoro će biti upućena u zakonsku proceduru. Dakle, to znači da se zaposlenom ročniku poslodavac ne može i ne smije zahvaliti na suradnji. Nakon što završe TVO, ročnici će imati

Zaposlenom ročniku prava iz radnog odnosa mirovat će dok je na TVO-u, što će biti u skladu sa Zakonom o radu. To smo propisali izmjenama Zakona o službi u Oružanim snagama. Izmjene tog zakona, kao i Zakona o obrani, bile su nužne kako bismo ponovno uveli obveznu vojnu obuku. Oba zakona uskoro će biti upućena u zakonsku proceduru

➔ prednost pri zapošljavanju u državnim i tijelima jedinica lokalne samouprave. To je glavna korist koju smo predvidjeli kako bismo motivirali odlazak na TVO.

• **Idemo sada malo ozbiljnije. Geopolitička se situacija mijenja, što je jedan od motiva za vraćanje vojnog roka, no danas imamo situaciju da, primjerice, francuski predsjednik Emmanuel Macron su-narodnjacima ozbiljno poručuje da za tu zemlju počinje era ratne ekonomije. Treba li i Hrvatska proglasiti ratnu ekonomiju?**

– Europa je, a onda i Hrvatska, u osjetljivome geopolitičkom trenutku. Sigurnosne postavke koje su vrijedile do jučer, odnosno do dolaska Trumpove administracije na vlast u SAD-u, sada se nepovratno mijenjaju. Koliko se god taj povijesni trenutak za Europu činio vrlo izazovnim, on je velika prilika – prilika u kojoj se Europa mora okrenuti sebi, osloniti na svoje snage i osnažiti vlastitu obrambenu industriju. Europa nikada više svoju sigurnost ne smije povjeriti nekom drugom. Kad govorimo o ratnoj ekonomiji, ne bih išao u tom smjeru jer općenito smatram da ne smijemo dizati paniku, nego da u ovim geopolitički i sigurnosno složenim uvjetima moramo postupati smireno i racionalno. Naravno, moramo se prilagoditi sigurnosnim izazovima, a Hrvatska upravo to i čini. Ove smo godine dosegli dva posto izdvajanja BDP-a za obranu, od toga gotovo trideset posto za osuvremenjenje. Moram napomenuti da ni sve NATO-ove članice još nisu dostigle tih dva posto, a već se čuju najave da će se taj postotak dizati na tri ili tri i pol posto. U 2027., prema sadašnjim projekcijama, Hrvatska će dostići dva i pol posto BDP-a izdvajanja za obranu, a vrlo je izgledno da ćemo ta izdvajanja u idućem razdoblju povećati na spomenutih tri ili tri i pol posto. Samo za ilustraciju, MORH-ov je proračun od 2016. do danas porastao za 184,6 posto, što govori da se o Hrvatskoj vojsci posljednjih godina sustavno vodi računa. Provodimo povijesno osuvremenjivanje Oružanih snaga. Nakon nabave dvanaest Rafalea, HIMARS-a, Leoparda i besposadnih sustava Bayraktar najavili smo da ćemo Hrvatsku ratnu mornaricu opremiti korvetama, a navit ćemo i sustave protuzračne obrane srednjeg dometa te haubice Caesar. Godine 2028. stiže nam još preostalih osam Black Hawkova. U osuvremenjivanje Hrvatske vojske kontinuirano ulažemo oko tri milijarde eura kada se zbroje dosadašnja, aktualna i buduća ulaganja. Uza sve to podupiremo razvoj domaće vojne industrije kako bismo osigurali obrambenu spremnost i njezinu dugoročnu održivost.

• **Sve je to i prilika za hrvatsku vojnu industriju, malu, ali robusnu, ne samo na domaćem terenu nego i šire...**

– Naša vojna industrija, iako manja u odnosu na velike europske igrače, vrlo je inovativna i konkurentna. Tvrtke poput HS Produkta, Šestan-Buscha, DOK-ING-a, Orqe i drugih, više ili manje široj javnosti poznatih imena već su dokazale sposobnost izvoza vrhunskih proizvoda. Sad imamo priliku integrirati ih još jače u europske obrambene lance i povećati proizvodne kapacitete uz potporu europskog novca. Tvrtke koje sam naveo po-

Radimo na tome da Hrvatska bude među predvodnicima u korištenju europskih fondova za istraživanje i razvoj u obrambenom sektoru, a i na nacionalnim potporama koje će se nadovezati na europske fondove kako bismo hrvatskim inovatorima i poduzetnicima omogućili da dobiju sredstva i brzo komercijaliziraju svoje projekte. Svi koji imaju znanje i ideje trebaju se uključiti odmah jer će se tržište u sljedećih nekoliko godina drastično promijeniti, a Hrvatska mora biti dio te promjene

sluju na svjetskom tržištu, njihovi proizvodi iznimno su cijenjeni u svjetskim okvirima i nadamo se da će one kao perjanice naše vojne proizvodnje biti lokomotive razvoja i osnaživanja domaće obrambene industrije. Uz opremanje i osuvremenjivanje Hrvatske vojske naš je prioritet razvoj domaće vojne industrije. To je sad već i pitanje nacionalnog interesa, pa i nacionalne sigurnosti, da imamo snažnu i učinkovitu hrvatsku obrambenu industriju kako bismo se u budućnosti više oslanjali na vlastitu proizvodnju i kapacitete, a manje na nabavu stranog naoružanja.

• **Kakvi su realni izgledi da hrvatski gospodarski subjekti sudjeluju u aktivnostima jačanja europske industrijsko-tehnološke baze i da se, kako kažete, integriraju u europske obrambene dobavne lance? I da upotrijebe milijarde iz obrambenog fonda EU-a ReArm?**

– Izgledi su vrlo dobri, posebno za tvrtke s inovativnim rješenjima. EU sada forsira veću stratešku autonomiju u obrani, što znači da zemlje poput Hrvatske mogu postati pouzdani dobavljači specijalizirane opreme. Već smo sada zastupljeni proizvodnjom kaciga, lakog naoružanja i bespilotnih sustava, a možemo rasti i u segmentima oklopnih vozila, robotike te u dijelu koji pokriva brodograđevna industrija.

• **Kako naoružavanje cijele Europe u isto vrijeme utječe na cijene vojne opreme?**

– Strašno! Sve je poskupjelo. Evo primjera: 155-milimetarski projektil za haubice, najtraženiji projektil svih vojski, do prije četiri godine stajao je od 550 do 600 eura, a danas između 4500 i 5500 eura. Što je s drugom opremom, neću ni govoriti. Kad se sve kupuje u pet do dvanaest, naravno da je skupo i da proizvođači oružja ovaj trenutak iskorištavaju za ekstraprofit. No nije to jedini problem, veći su problem rokovi isporuke – do tri godine čeka se isporuka bilo čega. To je realnost.

• **Na nedavnom sastanku s novom HUP-ovom obrambenom udrugom rekli ste da ne proizvodimo tenkove – još. Postoje li za takvu proizvodnju kratkoročni ili dugoročni planovi? Jasnno je da ne možemo proizvoditi zrakoplove, ali što možemo, a sada nam nije ni u peti?**

– Potencijal domaće obrambene industrije i sada je velik, ali postoji prostor za još veći napredak. Trenutak je da se ti potencijali posve razviju. Unutar europskog i hrvatskog okvira želimo snažnija ulaganja u razvoj novih tehnoloških rješenja. Hrvatska industrija može i mora više, a u tom razvoju imat će punu potporu Ministarstva i Vlade RH. Sve što MORH i Vlada sada čine, usmjereno je upravo prema potpori domaćoj vojnoj industriji i poticanju tehnološkog razvoja. Istina, nećemo sutra sagraditi vlastitu tvornicu tenkova ili borbenih zrakoplova, ali postoje segmenti u kojima možemo postati lideri. Zašto ne bismo proizvodili napredna borbena vozila, brodove, besposadne sustave? Već imamo tvrtke s iskustvom u proizvodnji i osuvremenjenju oklopnjaka, a s pravim strateškim partnerima možemo razviti vlastiti modularni sustav. Besposadne su kopnene plat-

forme budućnost, zašto ne bismo Hrvatsku stavili na zemljovid kao ključnog igrača u tom segmentu? Pogledajmo kibernetičku obranu. To je digitalno bojište, a naši IT stručnjaci među najboljima su u Europi. Hrvatska može razviti i izvoziti vlastita rješenja za obranu kritične infrastrukture. Danas ne proizvodimo tenkove, ali pitanje je gdje ćemo biti za pet ili deset godina ako se postavimo strateški i iskoristimo sve ponuđene prilike. Sada se možemo uključiti u velike europske projekte i osigurati dugoročnu budućnost svojega obrambenog sektora. Tko danas ne razmišlja o tome, već će sutra biti samo promatrač, a drugi će dijeliti poslove i tržišta. Hrvatska, sigurno, neće biti promatrač.

• **Nema vojne industrije bez istraživanja i razvoja u obrambenim tehnologijama. Hoće li biti sredstava koja su namijenjena poduzetnicima za razvoj i istraživanje?**

– Ne samo da će biti sredstava, radimo na tome da Hrvatska bude među predvodnicima u korištenju europskih fondova za istraživanje i razvoj u obrambenom sektoru, a i na nacionalnim potporama koje će se nadovezati na europske fondove kako bismo hrvatskim inovatorima i poduzetnicima omogućili da dobiju sredstva i brzo komercijaliziraju svoje projekte. Svi koji imaju znanje i ideje, trebaju se uključiti odmah jer će se tržište u sljedećih nekoliko godina drastično promijeniti, a Hrvatska mora biti dio te promjene.

• **Sve to znači da cjelokupna hrvatska industrija mijenja postavke.**

– Točno. Vojna industrija treba biti važan pokretač gospodarskog rasta i razvoja, i to ne samo u Europi nego i u Hrvatskoj. Ta industrija generira dodanu vrijednost koja se širi na mnoge druge sektore u okviru širega vrijednosnog lanca. Da nismo svojedobno ukinuli vojni rok i da neke prijašnje političke opcije nisu smanjile ulaganja u vojsku, današnji razgovori o ovome biznisu bili bi posve drukčiji, ali tu smo gdje jesmo. Zasad imamo petnaestak tvrtki koje se bave vojnom industrijom, a uz pravi pristup i strateške poteze one mogu postati snažan faktor koji će povući hrvatsku ekonomiju.

• **U medijima u Srbiji opet se govori o velikoj Srbiji do Rijeke, koja bi se, kao, 'predala' Mađarima, ni poruke iz Mađarske nisu uvijek dobrosusjedske, o stanju u BiH da i ne govorimo. Kako sve to komentirate? Neki poduzetnici zbog svega pauziraju ulaganja. Ima li razloga za brigu?**

– Nikakve panike nema i nema potrebe za pauziranjem ulaganja, to poručujem jasno i nedvosmisleno. Hrvatska je sa svojim saveznicima stabilna zemlja, članica EU-a i NATO-a, a do kraja godine bit će i članica OECD-a. Ono što govori Vojislav Šešelj, a i neki drugi, Hrvatska sluša već trideset i više godina. Jedno smo vrijeme i osjetili te poruke na svojoj koži, ali to je vrijeme prošlo. Oni koji to govore, nisu više toliko vojno snažni da bi nam bili ugroza, a ni Hrvatska više nije tako slaba i nesprema. U Srbiji je politička situacija trenutačno takva da jedini narativ koji se čuje glasnije od onoga što se ondje događa uključuje napadanje Hrvata i Hrvatske.

Sve je poskupjelo. Evo primjera: 155-milimetarski projektil za haubice, najtraženiji projektil svih vojski, do prije četiri godine stajao je od 550 do 600 eura, a danas između 4500 i 5500 eura. Što je s drugom opremom, neću ni govoriti. Kad se sve kupuje u pet do dvanaest, naravno da je skupo i da proizvođači oružja ovaj trenutak iskorištavaju za ekstraprofit

Ne treba se time pretjerano baviti, ali, naravno, ne smije se ni ignorirati. Kao što ne smijemo ignorirati ni izjave drugih država koje se tiču hrvatskih teritorija. Mi trebamo osnažiti svoje političke i diplomatske resurse, što i činimo, ali i, možda najvažnije, osnažiti Oružane snage, a i u tome smo na dobrom putu. Naravno, to znači osnažiti i gospodarstvo te i u drugim segmentima proizvodnje, pogotovo poljoprivrede i energetike, postati samoodrživ. Onda nikakvi vučići, šešeljevci i neki treći ne mogu biti naš problem.

• **Što na povećana izdvajanja za vojsku kaže kolega Primorac?**

– S ministrom financija Primorcem odlično surađujem. Nema tu nikakvih dvojbi, ciljevi su jasni: prioritet je obrana, kao i u svim drugim zemljama EU-a, i tu se nema o čemu diskutirati. Važno je da se svaka zemlja EU-a može obraniti. Neće se to moći odraditi preko noći, ali počeli smo. Moramo sami sebi priznati da su prošla vremena u kojima se u Europi razmišljalo samo o potrošnji i hedonizmu i da se, vrlo vjerojatno, neće vratiti. Ne smijemo se više kockati s vlastitom sigurnošću, a, uostalom, ulaganja u obranu ne smiju se promatrati kao trošak, nego kao ulog za budućnost.

• **Kako politika predsjednika Milanovića utječe na hrvatsku obrambenu politiku? Čini li predsjednik dovoljno za hrvatsku vojnu industriju?**

– Ne može se na to odgovoriti ni s 'da' ni s 'ne'. Kad govorimo o predsjedniku države, on na temelju Ustava ima specifične ovlasti i u tim okolnostima upotrebljava svoju poziciju, zato nismo mogli poslati dvojicu svojih časnika u Wiesbaden u sklopu NSATU-ovih aktivnosti. Mislim da smo trebali biti sa saveznicima i uz njih. Tu se jasno vidjelo kakvu politiku vodi predsjednik, za koje se vrijednosti zauzima. Ja se kao ministar s tom njegovom odlukom nisam složio.

• **I, za kraj, diljem zemalja EU-a šire se dokumenti u kojima stoji što je sve potrebno pripremiti u slučaju opasnosti, civilne ili vojne. Ima li kod nas potrebe za takvim mjerama?**

– Kad govorimo o letcima kojima se građani pripremaju na postupanje u uvjetima opasnosti, to je u domeni Civilne zaštite, ali takve upute svakako nisu naodmet. ■